

3. Єгорова О. В. Ресурсозбереження як фактор підвищення ефективності господарської діяльності підприємств. *Економіка та держава*. 2020. № 2. С. 45–49.
4. Онищенко С. В. Ресурсозбереження на підприємствах: теорія, методологія, практика : монографія. Харків: ХНЕУ, 2019. 312 с.
5. Чумак Л. Ф. Резерви підвищення ефективності використання ресурсів підприємства. *Науковий вісник ОНЕУ*. 2021. № 9. С. 90–96.
6. Шкарлет С. М. Інноваційний розвиток підприємств в умовах сталого розвитку: монографія. Чернігів : ЧНТУ, 2020. 245 с.
7. Яременко О. Л. Проблеми ресурсозбереження в промисловості України. *Економічний простір*. 2020. № 164. С. 88–94.

УДК 338.518

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ В ТОВАРОЗНАВСТВІ ПРОДОВОЛЬЧИХ ТОВАРІВ У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ТОРГОВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Завадських Г. М.

кандидат економічних наук, доцент,

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного,
м. Запоріжжя, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3240-3870>

Москальов Р. І.

здобувач освітнього ступеня бакалавра,

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного,
м. Запоріжжя, Україна

Сучасний розвиток продовольчого ринку супроводжується активним впровадженням інноваційних технологій, які суттєво змінюють традиційні підходи до товарознавства, менеджменту та торговельної діяльності. Зростання вимог споживачів до якості й безпеки харчових продуктів, посилення конкуренції та цифровізація економіки зумовлюють необхідність застосування нових інструментів контролю, оцінки та просування продовольчих товарів. У цьому контексті товарознавство перестає бути лише галуззю, що займається класифікацією й визначенням якості продукції, і перетворюється на важливу складову інноваційного управління торговельними процесами.

Однією з ключових тенденцій є цифровізація товарознавчої експертизи. Сучасні лабораторні комплекси все частіше оснащуються автоматизованими системами аналізу, які дозволяють значно підвищити точність досліджень та скоротити час отримання результатів. Штучний інтелект і машинне навчання дедалі активніше використовуються для прогнозування змін якості, визначення терміну придатності в реальних умовах зберігання, а також автоматичного сортування продукції за низкою параметрів.

Важливе місце у сучасному товарознавстві займають інноваційні підходи до маркування та простежуваності продовольчих товарів. Використання QR- та RFID-маркування забезпечує можливість зберігати та передавати значно більші обсяги інформації, ніж традиційні штрихкоди, та створює умови для повної простежуваності продукції на всіх етапах її руху - від виробництва до полиці магазину. Впровадження цифрових паспортів товарів і технології блокчейн дозволяє підвищити прозорість ланцюгів постачання, унеможливити фальсифікацію даних та формує новий рівень довіри між споживачами й виробниками. Такі інновації мають суттєвий вплив на менеджмент торговельних підприємств, адже спрощують аудит постачальників, оптимізують документообіг і дають змогу оперативно реагувати на ризики, пов'язані з якістю продукції.

Не менш значущими є інновації у сфері пакування продовольчих товарів. Пакувальні матеріали нового покоління виконують не лише захисну функцію, а й активно впливають на збереження якості продукції. Активне пакування з абсорбентами кисню або модифікованим газовим середовищем дозволяє уповільнювати мікробіологічні процеси та подовжувати термін придатності. Інтелектуальне пакування з індикаторами свіжості чи температури забезпечує оперативний контроль умов транспортування і зберігання, що є важливим як для товарознавства, так і для торгівлі.

Паралельно з цими технологічними нововведеннями у сфері торгівлі відбувається трансформація підходів до управління асортиментом і збутом продукції. Використання великих масивів даних дає змогу точно аналізувати споживчі вподобання та прогнозувати попит, що є основою формування оптимальної асортиментної політики. Автоматизовані системи управління запасами здатні самостійно здійснювати замовлення продукції, коригувати обсяги постачань та оптимізувати складські операції. Розвиток електронної комерції, маркетплейсів і мобільних додатків сприяє появі нових каналів збуту, тоді як персоналізовані цифрові маркетингові інструменти дозволяють ефективніше взаємодіяти зі споживачами.

Таблиця 1

Інновації у сфері товарознавства

Напрямок	Суть	Приклади	Результат
Цифрова експертиза	Автоматизований контроль	AI-аналіз, сенсори	Точність і швидкість
Маркування та простежуваність	Розширені дані про товар	QR, RFID, блокчейн	Прозорість, автентичність
Активне пакування	Вплив на властивості продукту	MAP, абсорбенти	Подовження зберігання
Інтелектуальне пакування	Контроль умов зберігання	Індикатори свіжості	Зменшення псування
Екопакування	Біорозкладні матеріали	PLA, целюлоза	Екологічність
Big data	Аналіз покупецьких тенденцій	Прогностичні системи	Оптимізація асортименту
Автоматизація запасів	Програмний моніторинг	Автозамовлення	Скорочення втрат
Цифровий збут	Онлайн-канали продажів	Маркетплейси, додатки	Розширення ринку

Джерело: сформовано авторами

Усі ці інноваційні процеси суттєво підсилюють роль товарознавства у забезпеченні якості продовольчих товарів та ефективності торговельної діяльності. Інтеграція цифрових технологій, використання інтелектуальних систем контролю, удосконалення пакування та оптимізація асортиментної політики створюють умови для підвищення конкурентоспроможності підприємств і формування довгострокових переваг на ринку. Таким чином, інноваційні підходи в товарознавстві продовольчих товарів виступають не лише інструментом контролю якості, але й стратегічним ресурсом розвитку сучасного бізнесу та торгівлі, забезпечуючи прозорість, безпечність та ефективність усіх процесів, що пов'язані з виробництвом і реалізацією харчової продукції.

Список використаних джерел

1. Бабух І. Б. Ключові системні проблеми формування та розвитку сучасного товарознавства як науки, *Економіка і Регіони*. 2025. Вип. 2(97), С. 28–34.

2. Завадських Г. М. Основні напрямки і проблеми розвитку сучасного товарознавства. *Збірник наукових праць ТДАТУ імені Дмитра Моторного (економічні науки)*. 2024. № 1 (50), С.104-111.
3. Кириченко А., Березовська Л. Інноваційні товари як основа інноваційного підприємництва. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 29. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-29-1>

УДК 658.56:339.1

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ХАРЧОВИХ ТОВАРІВ: ТОВАРОЗНАВЧИЙ АСПЕКТ

Завадських Г. М.

кандидат економічних наук, доцент,
Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного,
м. Запоріжжя, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3240-3870>

Орлянський Д. Ю.

здобувач освітнього ступеня бакалавра,
Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного,
м. Запоріжжя, Україна

У сучасних умовах продовольча галузь стикається з потребою підвищення безпечності, якості та прозорості ланцюгів постачання. Це обумовлено як зростаючими вимогами споживачів, так і посиленням нормативного регулювання, особливо у контексті інтеграції України до європейського ринку [2]. Відтак, класичні методи товарознавства - органолептична оцінка, лабораторний контроль, традиційний документообіг - доповнюються або навіть замінюються цифровими технологіями, які дають змогу автоматизувати контроль якості та забезпечити простежуваність продуктів на всіх етапах їхнього руху: від сировини до споживача.

Простежуваність (traceability) є ключовим елементом сучасної системи управління якістю продовольчих товарів. Вона передбачає можливість відстежити кожен одиницю продукції - її походження, умови виробництва, зберігання, транспортування, дату виготовлення, склад, партію та відповідального виробника. Це дозволяє оперативно реагувати у разі виявлення фальсифікації, порушень умов зберігання або виявлення небезпечних компонентів, а також значно підвищує рівень довіри споживача до продукту [3]. З-поміж найбільш поширених інструментів цифрової простежуваності варто виділити QR-коди, RFID-мітки, смарт-упаковку, сенсорні пристрої, Інтернет речей (IoT), блокчейн-технології та централізовані бази даних для управління якістю.

Використання таких технологій дозволяє значно підвищити ефективність контролю якості, скоротити втрати, покращити логістику та відповідати міжнародним стандартам. Особливо актуальним це є для швидкопливної продукції - молочних виробів, готової кондитерської продукції, зерноборошняних виробів з функціональними добавками.

Для українських виробників впровадження цифрових систем товарознавства - це шлях до модернізації бізнесу, мінімізації ризиків та підвищення довіри споживачів [4]. У контексті сучасних викликів, включаючи війну, зміни логістичних маршрутів і потребу в експортоорієнтованості, цифровізація товарознавства стає запорукою не лише конкурентоспроможності, а й сталого розвитку підприємств. Отже, впровадження цифрових технологій у сферу товарознавства продовольчих товарів є не лише актуальною інновацією, а й стратегічною необхідністю для забезпечення високого рівня якості, безпеки та прозорості